

Εκπαιδευτικά εργαλεία του έργου LIFE4Pollinators

Θεοδώρα Πετανίδου
Εργαστήριο Βιογεωγραφίας & Οικολογίας
Τμήμα Γεωγραφίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
tpet@aegean.gr

The LIFE 4 POLLINATORS (LIFE18 GE/IT/000755) project has received funding from the LIFE Programme of the European Union.

Involving people to protect wild bees and other pollinators in the Mediterranean

Δράση LIFE 4 POLLINATORS–Πανεπιστημίου Αιγαίου,
Εκπαιδύοντας για μια πόλη φιλική προς τους επικονιαστές
Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ελευθερίου Κορδελιού & Βερτίσκου
Θεσσαλονίκη, 24-25 Μαΐου 2024

1

Εκπαιδύοντας για τους επικονιαστές

Μέθοδοι

Από καθέδρας

- Επισκέψεις σχολείων στο εργαστήριο
- Επισκέψεις σε σχολεία
- Σεμινάρια (γενικά, στοχευμένα)

Διαδραστικά – Συμμετοχικά

Χρήση Επιστήμης των Πολιτών

Εργαλεία

- Οδηγοί
- Δελτία
- Μελισσόσπιτα

Η τέχνη ως εργαλείο

- Ο διαγωνισμός ζωγραφικής
- Ο μελισσο-ανθόκηπος

2

Life 4 pollinators (LIFE18 GIE/IT/000755)

Εφαρμογή της επιστήμης των πολιτών (citizen science) στην προστασία άγριων μελισσών και άλλων επικονιαστών στη Μεσόγειο

Welcome To Life 4 Pollinators!
Involving people to protect bees and other pollinators in the Mediterranean

<https://www.life4pollinators.eu/>

Στόχος: Μεσόγειος!

Σκοποί

1. Ενημέρωση του κοινού για τους επικονιαστές και τα εντομόφιλα φυτά
μέλισσες, σφήκες, συρφίδες, σκαθάρια, πεταλούδες, πεταρούδια
2. Προτροπή για αλλαγή συμπεριφοράς σε ομάδες-κλειδιά
3. Εφαρμογή αγρο-περιβαλλοντικών μέτρων & πρακτικών φιλικών προς τους επικονιαστές
4. Επιρροή σε εθνικές πολιτικές & στρατηγικές για τη διατήρηση των επικονιαστών
5. Δράση στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας για τους Επικονιαστές

DIVERSITY OF POLLINATORS

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΤΕΡΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

3

Οι μέθοδοι

4

Εκπαιδευτικές δράσεις με μαθητές, Πανεπιστήμιο ή σχολεία

5

Εκδηλώσεις πληροφόρησης σε μουσεία

ΓΙΟΡΤΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΗΜΕΡΑ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΣΤΙΧΑΣ ΧΙΟΥ

Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

10:00-12:00

17:00-19:00

18 ΜΑΪΟΥ 2022

Επικοινωνήστε στη Νότια Χίο. Μια επιστημονική περιήγηση στο ύπαιθρο 10:00-12:00

Επικοινωνήστε στις μεταφορικές βιοκοινωνίες της Νότιας Χίου: παρουσίαση σλόγκαν και δραστηριοτήτων της δεκαετίας έρευνας του Εργαστηρίου Βιογεωγραφίας και Οικολογίας (Ορυκτά) 17:00-19:00

Μουσείο Μαστίχας Χίου
Πλαγιά, Θύλακ Ρίχτη (Περίκλι) 821 02 Χίος
22710 72212
www.επισο.οε

6

Εκδηλώσεις πληροφόρησης – επιμόρφωσης σε πολίτες και επαγγελματίες

Μέλισσες και άλλοι επικονιαστές στη Χίο: Μετά τη φωτιά τί;

Ημερίδα ενημέρωσης για:

- την προστασία των βλατών
- το μέλισσοκομείο
- τις μελισσοκομικές δραστηριότητες
- τις μελισσοκομικές δραστηριότητες
- τις μελισσοκομικές δραστηριότητες

Τρίτη 18 Μαρτίου 2024
18:00

Πύργοι Α. Παπαϊωάννου Κέντρο Αγίου Χίου
Μακρυμαρούς, Χίος

Μετά τη φωτιά τί: Μέλισσες και άλλοι επικονιαστές σε έργα δημοτογείας

Ημερίδα ενημέρωσης για:

- την προστασία των βλατών
- το μέλισσοκομείο
- τις μελισσοκομικές δραστηριότητες
- τις μελισσοκομικές δραστηριότητες
- τις μελισσοκομικές δραστηριότητες

Πέμπτη 21 Μαρτίου 2024
18:00

Πύργος Γενικά Αίθουσα Βουλιαγμένης

- Κερκίνη
- Καλλονή Λέσβου
- Λιτόχωρο
- Πόλη Χίου
- Μυτιλήνη (επανελημμένα)

Επιμορφωτικό σεμινάριο

Την Τετάρτη 20 Μαρτίου 2024 θα πραγματοποιηθεί στην Αθήνα, στο κέντρο της Αθήνας, το επιμορφωτικό σεμινάριο με θέμα:

Μέλισσες και άλλοι επικονιαστές σε έργα δημοτογείας

18:00

Πύργος Α. Παπαϊωάννου Κέντρο Αγίου Χίου
Μακρυμαρούς, Χίος

LESVOS food fest

LESVOS 16-23.3 2023

www.lesvosfoodfest.com

7

Εκδηλώσεις Επιστήμης των Πολιτών για επικονιαστές L4P

2022
ΚΠΕ Αρναίας
ΜΔ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου
Απολιθωμένο Δάσος Λέσβου

2023
Κάστρο Μυτιλήνης 1, 2
ΚΠΕ Κορθίου Άνδρου

2024
ΚΠΕ Κορδελιού & Βερτίσκου
ΜΔΠΠ Ν Πελοποννήσου
ΜΔ Εθνικού Πάρκου Β Πίνδου
ΜΔ Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων
Εκθεση στον Εθνικό Κήπο
Δράση Ημέρα της μέλισσας
Ημερίδα στην Αθήνα, 4 Ιουνίου

Διάφορα επιμορφωτικά σεμινάρια

Υποβολές φωτογραφιών στην πλατφόρμα L4P

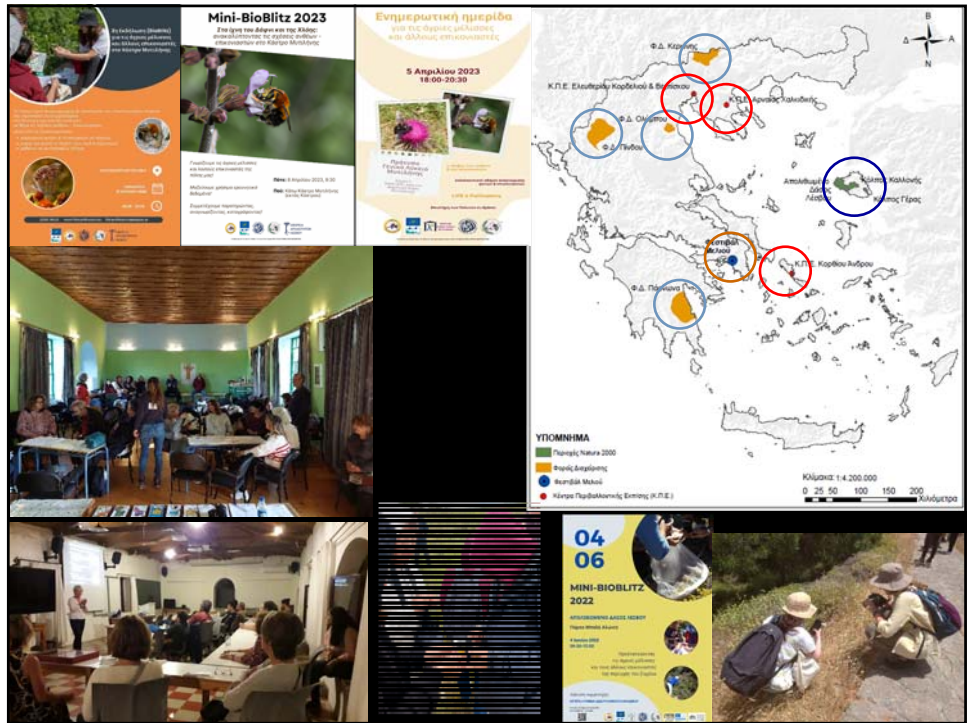
Mini-BioBitz 2023

Επιμορφωτικό σεμινάριο για την προστασία των μελισσοκομικών δραστηριοτήτων

18:00

Πύργος Α. Παπαϊωάννου Κέντρο Αγίου Χίου
Μακρυμαρούς, Χίος

8

9

10

Εργαλεία

Δημιουργία εκπαιδευτικού και πληροφοριακού υλικού

- Απλουστευτικές κλείδες και έντυπες κάρτες αναγνώρισης για τα κυριότερα φυτά & επικονιαστές

ΕΠΙΧΕΙΡΙΔΙΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΙΔΙΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΙΔΙΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΙΔΙΑ
ΜΕΛΙΣΣΕΣ	ΣΦΗΚΕΣ	ΣΥΡΦΙΔΕΣ	ΒΟΜΒΥΛΙΔΕΣ
ΣΚΑΘΑΡΙΑ	ΠΕΤΑΛΟΥΔΕΣ	ΠΕΤΑΡΟΥΔΙΑ	ΠΕΤΑΡΟΥΔΙΑ

- ✓ έντομα-επικονιαστές
- ✓ μέλισσες
- ✓ σφήκες
- ✓ συρφίδες
- ✓ βομβυλίδες
- ✓ **σκαθάρια**
- ✓ πεταλούδες & πεταρούδια

11

Εργαλεία

Δημιουργία εκπαιδευτικού και πληροφοριακού υλικού

- Εγχειρίδια για διάφορους χρήστες

**ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΦΙΛΙΚΗ ΓΙΑ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΕΣ
ΑΠΕΥΘΥΝΟΜΕΝΗ ΣΤΙΣ ΤΟΠΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ**

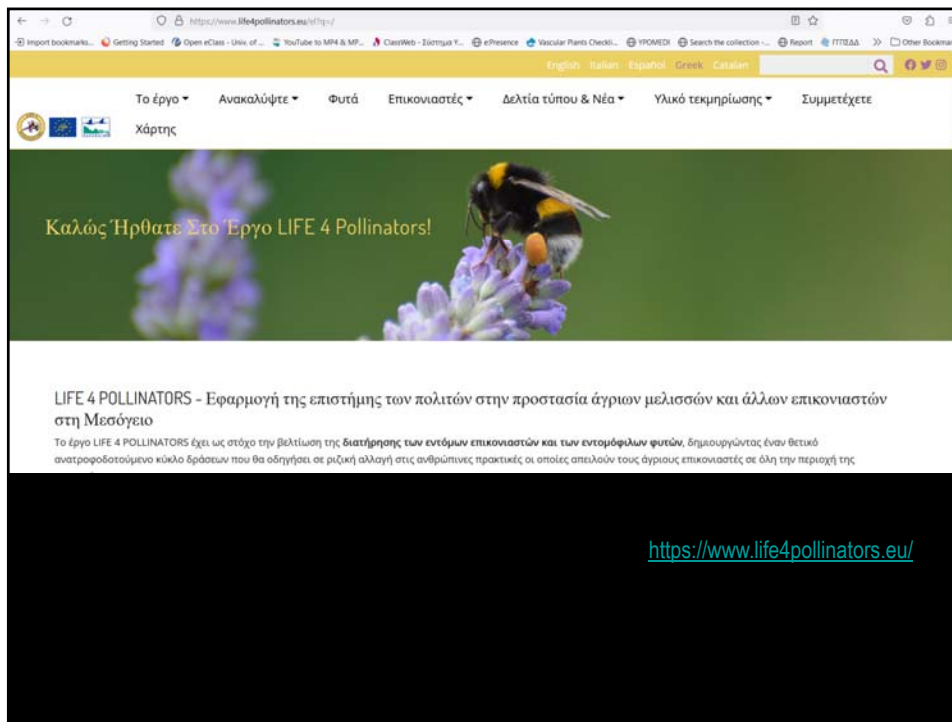
1. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ
2. ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΓΙΑ ΑΓΡΟΤΕΣ
3. ΚΩΔΙΚΑΣ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΑΓΡΟΤΕΣ
4. Εγχειρίδιο για διαχείριση φυσικών πάρκων και προστατευόμενων περιοχών
5. Εγχειρίδιο της Επιστήμης των Πολιτών

LIFE 4 POLLINATORS
ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΓΙΑ ΑΓΡΟΤΕΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

7. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΕΣ
8. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΕΣ
9. ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΦΙΛΙΚΗ ΓΙΑ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΕΣ
10. ΚΩΔΙΚΑΣ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΑΓΡΟΤΕΣ
11. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
12. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
13. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
14. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
15. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
16. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
17. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
18. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
19. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
20. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
21. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
22. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
23. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
24. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
25. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
26. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
27. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
28. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
29. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ
30. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΝΙΑΣΤΩΝ

12

13

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Επικονιαστές» του ΚΠΕ Κορθίου

Ενημερωτικές παρουσιάσεις

- Επικονίαση
- Είδη επικονιαστών
- Απειλές προς τους επικονιαστές

Φύλλα εργασίας για Α/βάθμια & Β/βάθμια

14

Μελισσόσπιτα

Εγκατάσταση μελισσόσπιτων σε διάφορες περιοχές (2022, 2023)

- Κάστρο Μυτιλήνης (3)
- Μαρίνα Μυτιλήνης (1)
- Σχολεία Μυτιλήνης (3)
- Πανεπιστήμιο Αιγαίου (1)
- Απολιθωμένο Δάσος Λέσβου – Πάρκο Μπαλή Αλώνια (1)
- Αρχαιολογικός χώρος Σταγείρων Χαλκιδικής (1)
- Εθνικό Πάρκο Ολύμπου (1)

15

Η τέχνη ως εργαλείο

16

Πανελλήνιος Μαθητικός Διαγωνισμός Ζωγραφικής:
Άγριες μέλισσες και άλλοι επικονιαστές
στα λουλούδια του τόπου μου

- Μάιος/Σεπτέμβριος 2022 – Ιανουάριος 2023
- Συνεργασία με: Υπουργείο Παιδείας & τοπικές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης
- Διαδίκτυακή παρουσίαση για όλα τα σχολεία, 2/11/2022 (διαθέσιμη στο: <https://www.youtube.com/watch?v=Sp6QYUZpXAQ>)
- **3100** έργα
- **306** σχολεία από όλη την Ελλάδα

... σχολεία από όλη την Ελλάδα

Όλα τα έργα είναι διαθέσιμα στο:
<https://geo-nas.aegean.gr/7071/>
 Κωδικός:
 Όνομα χρήστη: **sch_user**
 Κωδικός πρόσβασης: **h'LGt!5u**

Involving people to protect wild bees and other pollinators in the Mediterranean

17

Πανελλήνιος Μαθητικός Διαγωνισμός Ζωγραφικής:
Άγριες μέλισσες και άλλοι επικονιαστές
στα λουλούδια του τόπου μου

- Μάιος/Σεπτέμβριος 2022 – Ιανουάριος 2023
- Συνεργασία με: Υπουργείο Παιδείας & τοπικές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης
- Διαδίκτυακή παρουσίαση για όλα τα σχολεία, 2/11/2022 (διαθέσιμη στο: <https://www.youtube.com/watch?v=Sp6QYUZpXAQ>)
- **3100** έργα
- **306** σχολεία από όλη την Ελλάδα
- Ολιγόλεπτη παρουσίαση ΕΡΤ3: <https://fb.watch/irdHvG2VhK/>
- 5 ηλικιακές κατηγορίες (2 Δημοτικού, Γυμνάσιο, Λύκειο-ΕΠΑΛ, Ειδικά Σχολεία)
- Διαχείριση έργων
  - εισαγωγή σε ΒΔ με κωδικοποίηση ονόματος
  - ψηφιοποίηση
  - αξιολόγηση από 8 τεχνοκριτικούς (βαθμολόγηση 1-100)
  - επιλογή του ανώτερου 10% ή των καλύτερων 10 έργων κάθε τεχνοκρίτη, δημιουργία σταθμισμένης λίστας βαθμολογίας
  - τελική επιλογή

Όλα τα έργα είναι διαθέσιμα στο:
<https://geo-nas.aegean.gr/7071/>
 Κωδικός:
 Όνομα χρήστη: **sch_user**
 Κωδικός πρόσβασης: **h'LGt!5u**

Involving people to protect wild bees and other pollinators in the Mediterranean

18

Πανελλήνιος Μαθητικός Διαγωνισμός Ζωγραφικής:

Άγριες μέλισσες και άλλοι επικονιαστές στα λουλούδια του τόπου μου

- Μάιος/Σεπτέμβριος 2022 – Ιανουάριος 2023
- Συνεργασία με: Υπουργείο Παιδείας & τοπικές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης
- Διαδραστική παρουσίαση για όλα τα σχολεία, 2/11/2022 (διαθέσιμη στο: <https://www.youtube.com/watch?v=Sp6QYUZpXAQ>)
- 3100 έργα
- 306 σχολεία από όλη την Ελλάδα
- Ολιγόλεπτη παρουσίαση EPT3: <https://fb.watch/jrdHvG2VhK/>
- 5 ηλικιακές κατηγορίες (2 Δημοτικού, Γυμνάσιο, Λύκειο-ΕΠΑΛ, Ειδικά Σχολεία)
- Διαχείριση έργων
  - εισαγωγή σε ΒΔ με κωδικοποίηση ονόματος
  - ψηφιοποίηση
  - αξιολόγηση από 8 τεχνοκριτικούς (βαθμολόγηση 1-100)
  - επιλογή του ανώτερου 10% ή των καλύτερων 10 έργων κάθε τεχνοκρίτη, δημιουργία σταθμισμένης λίστας βαθμολογίας
  - τελική επιλογή

Όλα τα έργα είναι διαθέσιμα στο:

<https://geo-nas.aegean.gr/7071/>

Κωδικοί:

Όνομα χρήστη: sch_user

Κωδικός πρόσβασης: h'LG15u

19

Η αξιολόγηση

Οι τεχνοκριτικοί:

1. Παναγιώτης Δημητρακόπουλος, Περιβαλλοντολόγος, Καθηγητής Οικολογίας Π. Αιγαίου
2. Τιμολέων Θεοφανέλλης, Περιφερειακός Δ/ντής Ββάθμιας Εκπαίδευσης Β. Αιγαίου
3. Αφροδίτη Καντσά, Βιολόγος, Διδάκτωρ οικολογίας επικονίασης, ΕΤΗ – Πανεπιστήμιο Ζυρίχης
4. Κώστας Μανιατόπουλος, Ζωγράφος, Δ/ντής Μουσείου Τεριάντ
5. Μιχάλη Μπάκας, Περιβαλλοντολόγος – φωτογράφος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
6. Ευαγγελία Μπίνιου, Υπεύθυνη του ΚΠΕ Αρναίας
7. Αναστασία Χουρμουζιάδη, Μουσειολόγος, Αναπλ. Καθηγήτρια Π. Αιγαίου
8. Θεοδώρα Πετανίδου, Βιολόγος, Καθηγήτρια Οικολογίας – Οικογεωγραφίας Παν. Αιγαίου

Κριτής:	Κριτής:		
	A/A	Κωδικός αριθμός έργου	Βαθμός
1	199	80	
2	200	75	
3	201	60	
4	202	58	
5	203	60	
6	204	78	
7	233	72	
8	349	80	
9	350	80	
10	351	82	
11	352	80	
12	353	79	
13	354	100	
14	355	95	

Βαθμολογείστε από το 1 (χαμηλότερος βαθμός), έως το 100 (άριστα)

Τα κριτήρια αξιολόγησης των συμμετοχών, με βαθμοδότηση που αντανάκλαται στην παρακάτω σειρά (μειούμενη από 1 προς 4), είναι τα εξής:

1. Συνάφεια με το θέμα: η απεικονιζόμενη σχέση εντόμου-άνθους θα πρέπει να προέρχεται από παρατήρηση στη φύση (προτείνεται οι διαγωνιζόμενοι να φωτογραφίζουν πρώτα το αντικείμενο της ζωγραφιάς τους)
2. Πρωτοτυπία και δημιουργικότητα
3. Τεχνική αρτιότητα
4. Μήνυμα και βαθμός απήχυσής του.

20

... πριν την απονομή

Είπαν:

Νιώθω τυχερή που είδα έργα μαθητών που θα μπορούσαν να κοσμήσουν τοίχους γκαλερί. Ομολογώ ότι σε κάποιες περιπτώσεις δυσκολεύτηκα πολύ στο να ξεχωρήσω μόνο ένα. Αισθάνομαι όμως και ανακουφισμένη που ολοκλήρωσα την εκτίμησή μου γιατί ήταν πολλές οι ώρες που αφιέρωσα. Εύχομαι και ελπίζω όλα αυτά τα άγουρα ταλέντα να μεγαλοουργήσουν.

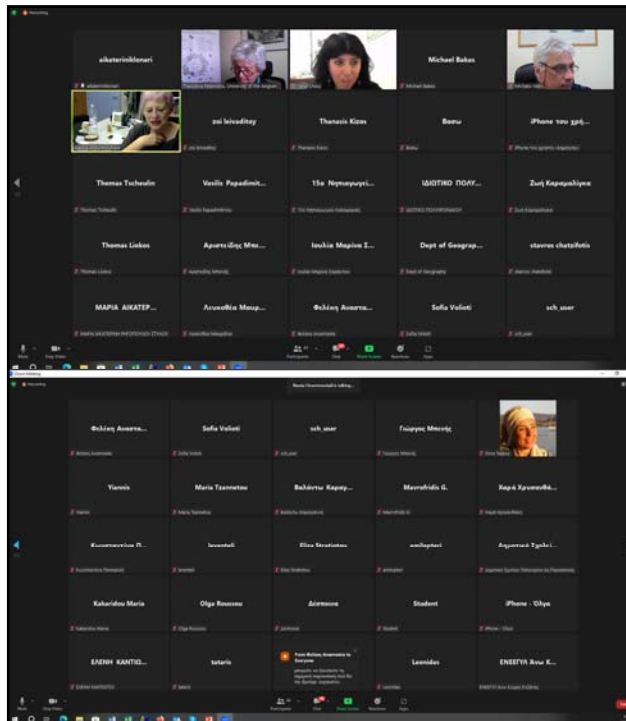
Πάντα κερδίζεις σε εμπειρία και οπτική από το πώς βλέπουν τα μάτια των παιδιών τον φυσικό κόσμο! Πάντα θεωρείς ότι έχουμε δρόμο και δουλειά μπροστά μας ως εκπαιδευτικοί ώστε να τα φέρουμε σε πιο αρμονική σύνδεση με τον φυσικό κόσμο και να τους μάθουμε να αναγνωρίζουν ορθά δομές και σχέσεις. Ευχαριστώ για την ευκαιρία να δω όλα αυτά τα δημιουργήματα!

Χαίρομαι τόσο πολύ που είχα την ευκαιρία να απολαύσω τις ζωγραφιές των μαθητών, και που βλέπω επιτέλους να μεγαλώνει στην Ελλάδα μια γενιά που δεν θα φοβάται τα μαμούνια, που δεν θα τρέχει μακριά από τις μέλισσες, και που θα ξέρει ποια έντομα είναι οι συρφίδες.

Αισθάνομαι πολύ τυχερός και πραγματικά ήταν μια πολύ ενδιαφέρουσα εμπειρία η συμμετοχή μου στη διαδικασία αυτή, καθώς πολλά από τα έργα των παιδιών είναι εξαιρετικά έργα τέχνης που θα μπορούσαν να κοσμήσουν ένα μουσείο.

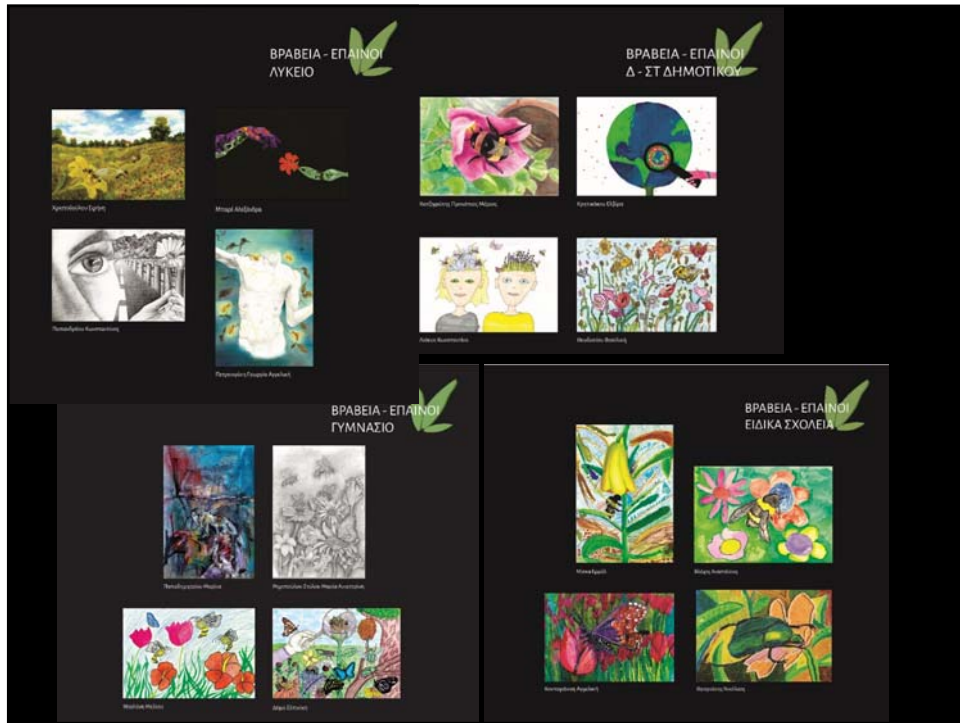
21

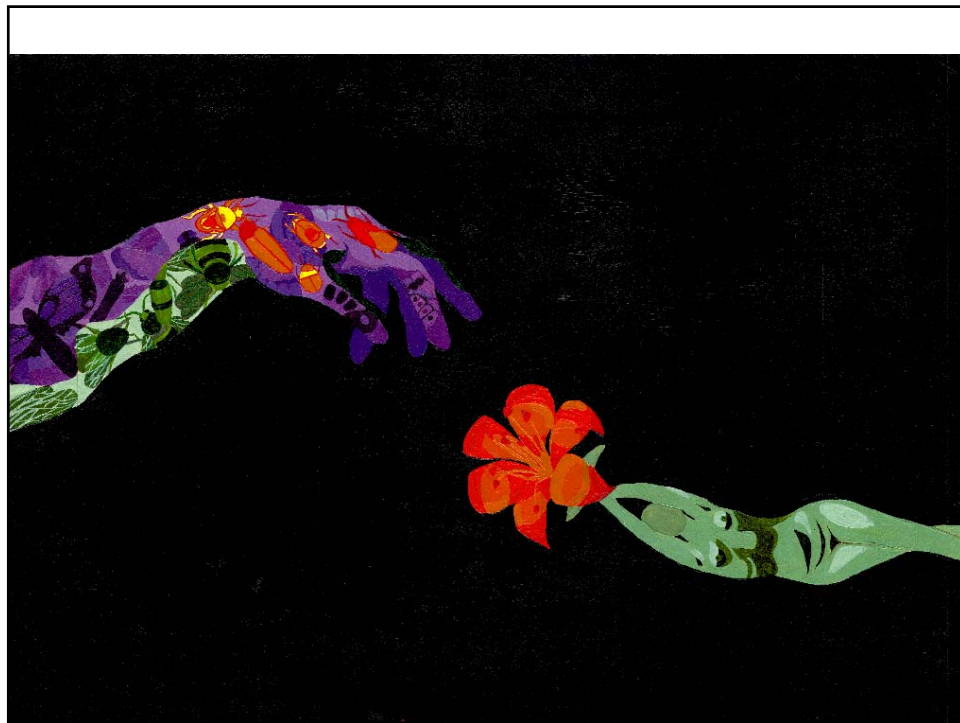
Διαδικτυακή απονομή βραβείων – επαίνων

Ημέρα της μέλισσας, 20 Μαΐου 2023

22

23

24

μέλισσες και άλλοι επικονιαστές στα λουλούδια του τόπου μου

21.09 - 19.11 2023
ΚΙΗΡΙΟ ΒΕΜ
ΚΑΤΟ ΚΑΤΡΟΜΠΟΥΛΙΑΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ - ΠΕΜΠΤΗ
08:00 - 15:00

ΕΠΙΘΕΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΜΕΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣ

Παρουσιάσεις σε συνέδρια

Δύο δημόσιες εκθέσεις

Coimbra - PT,
IZOLA- SL

COST meetings

25

ΕΙΔΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

ΛΥΚΕΙΟ

26

21 ερωτητές, 3100 μαθητές, 305 σχολεία

Επιχειρήματα & Στοιχεία

Κριτικές Επισημειωμένες Αξιολογήσεις

Εθνικά Στοιχεία

Στοιχεία της Αξιολόγησης

Α - ΣΤ Διακρίσεις

Δ - ΣΤ Διακρίσεις

Ταυτότητα

Μέλιτος και άλλοι επικονιαστές στα λουλούδια του τόπου μου

21.09 - 19.11.2023

Μέλιτος και άλλοι επικονιαστές στα λουλούδια του τόπου μου

27

V European Day of Historic Gardens

April 26th 2024

A Europe of United Gardens

Εθνικός Κήπος National Garden

Έκθεση LIFE4 POLLINATORS

Παιδική Βιβλιοθήκη Εθνικού Κήπου

26-4-2024 έως 15-6-2024

Οι επικονιαστές πρωταγωνιστούν στην Ευρωπαϊκή Ημέρα Ιστορικών Κήπων, 26 Απριλίου 2024 στον Εθνικό Κήπο Αθηνών

<https://green-athens.gr/dimosiotita/o-ethnikos-kipos-giortazei-tin-europaki-imeria-istorikwn-kipwn-stis-26-apriliou/>

Έκθεση LIFE4POLLINATORS, στον Εθνικό Κήπο: 26 Απριλίου – 15 Ιουνίου

20 Μαΐου: bioblitz με τους φοιτητές ΠΜΣ «Αρχιτεκτονική Τοπίου» του Γεωπονικού Παν/μίου Αθηνών

28

29

20 Μαΐου: bioblitz με τους φοιτητές ΠΜΣ «Αρχιτεκτονική Τοπίο» του Γεωπονικού Παν/μίου Αθηνών

30

Ο Δάφνης και η Χλόη στη χώρα των ερώτων:
ανακαλύπτοντας τις σχέσεις ανθέων-επικονιαστών στο Μεσογειακό τοπίο

Μια καλλιτεχνική εγκατάσταση για εκπαιδευτικούς σκοπούς

Θεοδώρα Πετανίδου
Εργαστήριο Βιογεωγραφίας & Οικολογίας
Τμήμα Γεωγραφίας
<http://bioecolab-aegean.blogspot.gr>

Νάσια Χουρμουζιάδη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Μουσειολογίας
Τμ. Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας
<http://museologylab.ct.aegean.gr/>

Φερενίκη Τσαμπαρλή
Πολύτροπον – Εργαστήριο Δημιουργικής Απασχόλησης
Μυτιλήνη

The LIFE 4 POLLINATORS (LIFE18 GIE/IT/0007/SS) project has received funding from the LIFE Programme of the European Union.

Involving people to protect wild bees and other pollinators in the Mediterranean

31

Το παιχνίδι των σχέσεων σε ένα Μεσογειακό τοπίο: τα φυτά

- 13 φυτικά είδη (21 φυτά) με διαφορετική ανθική αρχιτεκτονική και οι επικονιαστές τους!
- Υλικά από ανακύκλωση (>95%) (κ. χαρτί)
- Σκοπός
  - εκπαίδευση για τις σχέσεις ανθέων-επικονιαστών
  - έμπνευση για δημιουργία ιστοριών

ΕΙΔΗ	# φυτών
<i>Capparis spinosa</i>	1
<i>Cistus creticus</i>	3
<i>Crocus cancellatus</i>	2
<i>Daucus carota</i>	2
<i>Dracunculus vulgaris</i>	1
<i>Glebionis coronaria</i>	1
<i>Lonicera caprifolium</i>	2
<i>Muscari comosum</i>	2
<i>Onopordum illyricum</i>	1
<i>Ophrys icicolor</i>	2
<i>Papaver rhoeas</i>	1
<i>Salvia triloba (mauve)</i>	1
<i>Salvia triloba (pink)</i>	1
<i>Sinapis alba</i>	1

32

Το παιχνίδι των σχέσεων σε ένα Μεσογειακό τοπίο: οι επικονιαστές

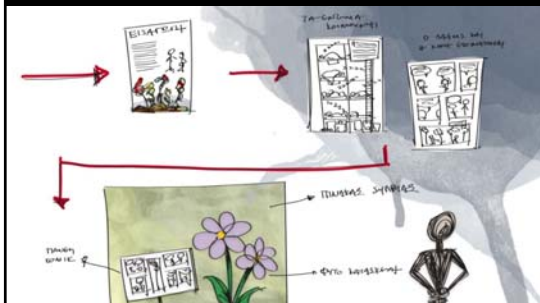
- Anthophora dalmatica*
- Apis mellifera*
- Bombus terrestris queen*
- Bombus terrestris worker*
- Eristalis tenax*
- Halictus brunnescens*
- Macroglossum stellatarum*
- Oxythrea cinctella*
- Papilio machaon*
- Protaetia cretica*
- Pygopleurus foina*
- Trichodes punctatus*
- Xylocopa violacea*

- ❖ Οι επικονιαστές (13 είδη)
- ❖ Υλικά από ανακύκλωση (>95%) (κ. χαρτί)
- ❖ Σκοπός
  - εκπαίδευση για τις σχέσεις ανθέων-επικονιαστών
  - έμπνευση για δημιουργία ιστοριών

33

34

Μουσείο Τεριάντ, Μυτιλήνη
Σεπτέμβριος 2024

35

<p>Η λόγια εκδοχή του υλικού έκθεσης: ένα μικρό βιβλίο (Θεοδώρα Πετανίδου)</p>	<p>Εκλαϊκευτικό σενάριο της ροής της έκθεσης (Αναστασία Χουρμουζιάδη)</p>
<p>Ο Δάφνης και η Χλόη στη χώρα των ερώτων: ανακαλύπτοντας τον Μεσογειακό μελισσο-ανθό-κήπο</p>	<p>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</p>
<p>ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ Διαχρονικά σύμβολα ομορφιάς, έμβλημα άλκιμης νιότης, υπόσχεση ζωής που μέλλεται, αλλά και μέτρο της ανθρώπινης ευαισθησίας, τα άνθη δεν έπαψαν, από γενεές ως πολιτισμού, να συντροφεύουν ωραίες και πικρές στιγμές του ανθρώπινου βίου. Αλλά, τι είναι στην πραγματικότητα τα άνθη; Γιατί υπάρχουν στη φύση; Ποιος ο ρόλος τους; Πότε εμφανίστηκαν στη γη; Ήταν πάντα όπως σήμερα; Και γιατί τόσα διαφορετικά; Ερωτήματα που σίγουρα έχουν δημιουργηθεί στον καθένα μας σε έναν περίπατο στη φύση, ανάμεσα σε παρτέρι και γλάστρες, σε παραγωγικά χωράφια. Σε τέτοια ερωτήματα φιλοδοξεί να απαντήσει ο Μεσογειακός μελισσο-ανθό-κήπος που ..... Συνεχίζει</p>	<p>Δ: Σσσσσσσς! Τα έντομα κοιμούνται! X: Αλλά όπου να' ναι έρχεται η Άνοιξη. Θα ζυπνήσουν, σιγά-σιγά, και θα είναι γεμάτα όρεξη για ζωή και για παιχνίδι. Δ: Και για φαγητό! Νηστικό αρκούδι δε χορεύει. X: Έλα Δάφνη! Πάμε στον ανθισμένο κήπο της Λέσβου. Θα βρούμε ένα σωρό λιχουδιές για να ετοιμάσουμε ένα μεγάλο τσιμπούσι. Δ: Μπα; Εκτός από ομορφιά και χάρη έχουν και κάτι χρήσιμο τα λουλούδια;</p>
<p>Orhrys ferrum-equinum, Η πεταλώδης οφρύς Οξύμωρο της φύσης και άωτο μεγαλείο της απάτης Ένα άνθος που δεν προσφέρει τίποτε, παρά μόνον εικόνα! Χωρίς ίχνος νέκταρος, χωρίς γύρη, απλώς την εικόνα-μίμο της θηλυκής μέλισσας, γεμάτης με γενετήσιες υποσχέσεις! Και όμως, το φυτό έχει κάνει μεγάλη επένδυση στην εικόνα αυτή, όπως δηλώνεται από το περίπλοκο σχήμα του άνθους, τα τολμηρά χρώματα και σχέδια, την ιδιαίτερη υφή και, φυσικά, το χημικό κάλεσμα με φερομόνες –ανεπαισθητο για τον άνθρωπο. Ένα πρότυπο, σαν γέννημα μιας εποχής επιδείξις, της σημερινής, κι ως είναι το αφήγημα πέντε εκατομμυρίων ετών! ..... Συνεχίζει</p>	<p>ΟΡΧΙΔΕΙΑ Δ: Μήπως είναι ακόμη νωρίς; Καλά-καλά δεν τελειωσε ο χειμώνας; Βλέπεις κανένα λουλούδι εδώ γύρω; Τίποτε... Μόνο μια μέλισσα. X: Κοίτα καλύτερα! Την πάτησες! Δεν είναι μέλισσα! Είναι λουλούδι. Και τι όμορφο! Δ: Σιγά! Όλο φρου-φρου κι αρώματα! Νέκταρ έχει; Ούτε γουλιά! Μόνο για την πάρτη της φροντίζει η ορχιδέα. Σα να θέλει να κοροϊδέψει τα καμμένα τα μελισσόπουλα που είναι και αγουροζυπνημένα. X: Έλα μη γίνεσαι κακός. Κάποιος πρέπει να βοηθήσει και την καμμένη την ορχιδέα. Φρέσκα από τον ύπνο, ας κουβαλήσουν και τα μελισσόπουλα λίγα σκαουλάκια με γύρη από το ένα φυτό στο άλλο. Δ: Μα ούτε μια δουλειά δεν μπορεί να κάνει μόνη της; Αν δεν ήταν οι μικρές στη ρίζα της θα πέθαινε από πείνα κι από δίψα. X: Μη γκρινιάζεις. Δάφνη μου. Πάμε, γρήγορα πιο κάτω, γιατί τα μελισσόπουλα θα πεθάνουν της πείνας.</p>
<p>Eristalis tenax, Η κοινή ερισταλίδα Πρόκειται για ένα κοσμοπολιτικό είδος, καταμετρημένο στον πλανήτη με ίδιες δυνάμεις, μιας και αποτελεί είδος μεταναστευτικό, αλλά χωρίς κανόνες χρόνου και τόπου, δηλαδή μετακινούμενο αναλόγως των ανέμων που τυχαίνει να πνέουν. Όπου κι αν βρίσκεται, επισκέπτεται με συνέπεια και ταχύτητα άνθη, συνήθως κίτρινα και λευκά και με ευκολο-προσβάσιμες παροχές, γύρη και νέκταρ. Η συμπεριφορά αυτή, που σχετίζεται ..... Συνεχίζει</p>	<p>ΕΡΙΣΤΑΛΙΔΑ Δ: Πάνω στην ώρα! Να μια μέλισσα! ..... Συνεχίζει</p>

36